

DOKUMENTARNI FILM: KOTARJEVA PREPADNA ALI ŽALOSTEN VSAKDAN DOLENJSKIH JAM

Svojevrsten pečat delu kluba v preteklem letu je dal program osveščanja javnosti, ki smo se ga lotili zaradi zaskrbljujočega stanja naših jam. Na Dolenjskem je po naših opazovanjih v preteklih letih onesnaženih 171 kraških jam, kar je 25% vseh registriranih objektov. Onesnažene so praktično vse jame v bližini vasi in naselij, kar kaže, da je osveščenost ljudi in poznavanje problema skromna.

Program je obsegal snemanje dokumentarnega filma o onesnaženi Kotarjevi prepadni, organizacijo javnega spusta v Kotarjevo prepadno in obveščanje javnosti preko različnih člankov in reportaž v medijih.

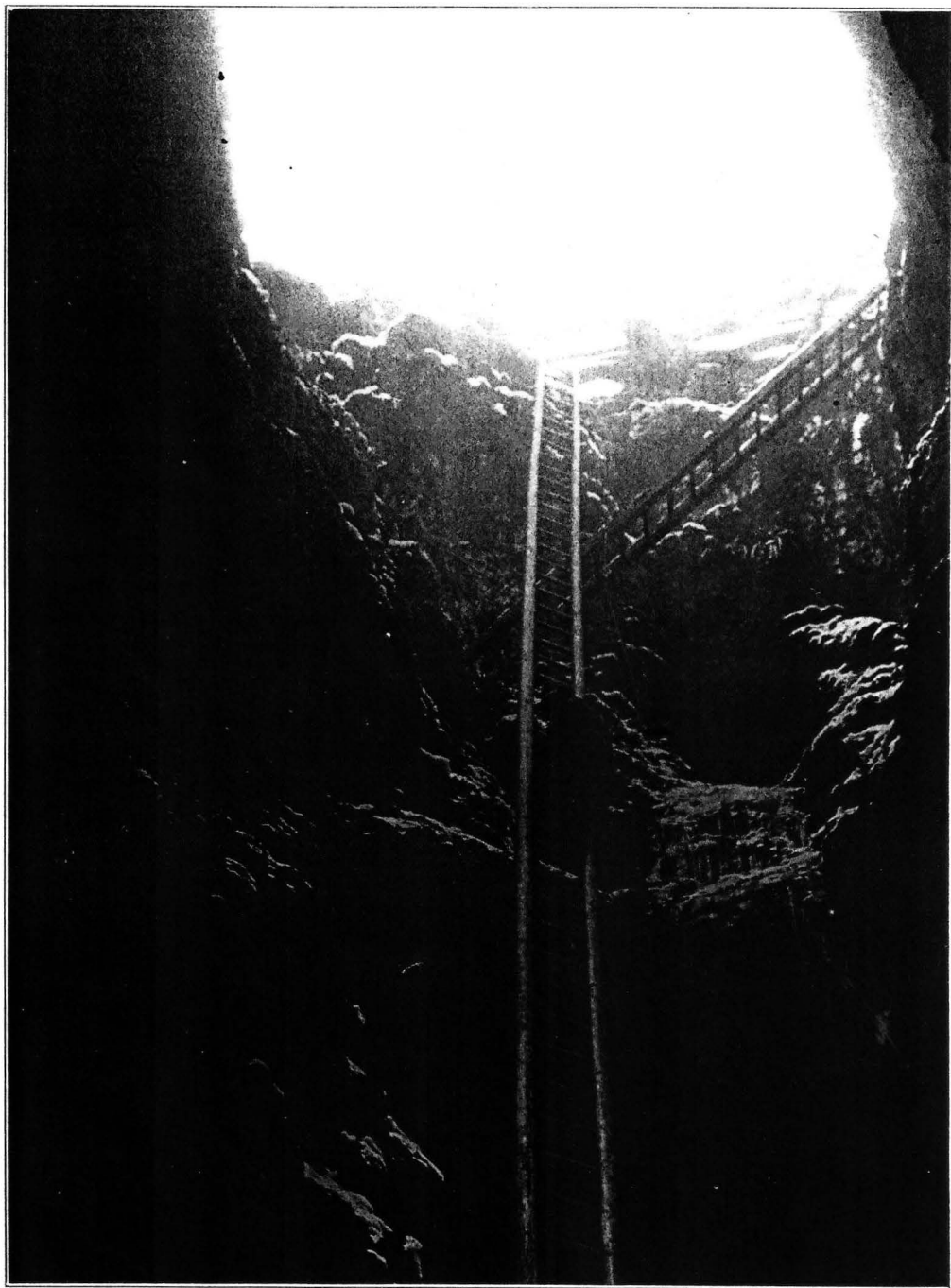
Film je bil v večji meri posnet v Kotarjevi prepadni, eni lepših in zanimivejših jam na Dolenjskem, ki jo ogroža smetišče v vhodnem delu. Kontrast lepote in onesnaženja izpostavlja osnovno sporočilo filma: spremenimo odnos do podzemskega sveta in očistimo naše jame! Filmski zapis naj bi s svojo sporočilno močjo našel pot do ciljnega občinstva - onesnaževalcev in politike ter vzpodbudil pričakovano reševanje problema.

Dokumentarni film je dolg 15 minut. Nastal je v sodelovanju jamarskega kluba in Televizije Novo mesto. Ob pomoči jamarjev sta kadre posnela Jože Hartman in Dušan Pezelj, montiral je Mitja Krumar, scenarij in tekst pa je pripravil Andrej Hudoklin.

Film so finančno podprli: Zavod za odprto družbo, Mestna občina Novo mesto, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto, KEMEKO Kamnik, Komunala Novo mesto, Krajevna skupnost Birčna vas, Dolenjske Pekarne, Roletarstvo Medle.

Film smo slovesno predstavili 16. novembra lani v hotelu Krka v Novem mestu. Dogodek je srečno sovpadal s 33 letnico našega kluba, ki je imel ustanovni sestanek prav na ta dan.

Ob tej priložnosti smo prav tako v sodelovanju s Televizijo Novo mesto posneli petminutno reportažo o delu kluba, ki je bila prav tako predstavljena ob tej priložnosti, isti večer pa skupaj s filmom tudi na TV Novo mesto.

Vhodno brezno Kotarjeve prepadne, 1931 (foto Franci Bar)

Kotarjeva prepadna - glavna igralka našega filma

Kotarjeva prepadna se odpira v zakraselem kraškem ravniku nad potokom Vejar v bližini vasi z zgovornim imenom: Jama. Široko vhodno brezno je že od nekdaj vznemirjalo domačine, ki so najverjetneje 18 metrov globoko vhodno brezno premagali že davno pred prvimi uradno zabeleženim obiskom. V jami naj bi bila po zatrtjevanju domačinov letnica 1866, ki pa je kljub skrbnemu iskanju nismo našli.

Prvi uradno zabeležen obisk sega v davno leto 1907. Takrat je na povabilo zagnanega novomeškega jamarja Franca Pirca prišel na ogled dolenjskih jam vodilni proučevalec jamskih hroščev, tržaški profesor Giuseppe Muller, ki je bil nadvse navdušen, saj ga je poleg bioloških najdb presenetila tudi jama sama. Zanimiva je že prostorna vhodna dvorana, v kateri se strm skalni podor pod vhodom razprostira vse do sifonskih jezer na globini 34 metrov. Stene nad jezerom so bogato zasigane, podzemski voda pa je bivališče redkih podzemskih živali, med katerimi izstopata človeška ribica in jamska kozica. Z lepoto pestrega kapniškega okrasja jih je presenetila enkratna kapniška dvorana, ki se odpira v steni pod vhodom. Žal se ozki rovi na severnem delu dvorane slepo zaključujejo.

V začetku tridesetih let so domačini zaradi pogostih suš in verjetno tudi zvedavosti opremili vhodno brezno z visokimi lestvami. Dokaj nevsakdanja odločitev za tisti čas. Jama je bila tako dostopna številnim obiskovalcem, o čemer pričajo številni podpisi in letnice ter nenazadnje tudi nekateri polomljeni kapniki.

Leta 1931 je sloves jame privabil tudi člane Društva za raziskovanje jam iz Ljubljane. Jama je dobila svojo katastrsko številko, svoj prvi načrt, fotograf Franci Bar pa je posnel zanimive posnetke. Čez leta so dotrajane lestve zamenjali z novimi, njihovi ostanki so v jami še danes vidni.

Tako nekdaj, danes pa deli Kotarjeva prepadna žalostno usodo mnogih dolenjskih jam. Vhodno brezno je posejano z odpadki, na srečo pa količine niso tako velike, da jame ne bi bilo mogoče očistiti. Le pogum moramo zbrati!

Andrej Hudoklin